

Istraživanje stručne publicistike obiteljske medicine od 1993. do 2015. godine

Kopić, Ana

Professional thesis / Završni specijalistički

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, School of Medicine / Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:105:322659>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-30**

Repository / Repozitorij:

[Dr Med - University of Zagreb School of Medicine Digital Repository](#)

Sveučilište u Zagrebu
Medicinski fakultet

Ana Maračić

ISTRAŽIVANJE STRUČNE PUBLICISTIKE
OBITELJSKE MEDICINE OD 1993. DO 2015. GODINE

Završni specijalistički rad

Zagreb, ožujak 2020. godine

Ustanova: Sveučilište u Zagrebu
Medicinski fakultet
Škola narodnog zdravlja “Andrija Štampar”
Katedra za obiteljsku medicinu

Mentor rada: prof. dr. sc. Hrvoje Tiljak, dr. med.

Redni broj rada:

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. CILJ ISTRAŽIVANJA.....	3
3. MATERIJAL I METODE.....	4
4. REZULTATI.....	5
5. RASPRAVA	22
6. ZAKLJUČAK	26
7. SAŽETAK	27
8. SUMMARY	28
9. POPIS LITERATURE.....	29
10. ŽIVOTOPIS	31

Popis oznaka i kratica korištenih u radu:

HUOM - Hrvatska udružba obiteljske medicine

HDOD pri HLZ - Hrvatsko društvo obiteljskih doktora pri Hrvatskom liječničkom zboru

DNOOM - Društvo nastavnika opće/obiteljske medicine

KoHOM - Koordinacija liječnika hrvatske obiteljske medicine

MFC - Medicina familiaris Croatica

ORL - otorinolaringologija

PZZ - primarna zdravstvena zaštita

CVI - cerebrovaskularni inzult

KV bolesti - kardiovaskularne bolesti

KOPB - kronična opstruktivna plućna bolest

IM - infarkt miokard

1. UVOD

Počeci obiteljske medicine sežu u davnu 1960. godinu kada je po prvi puta u svijetu u Republici Hrvatskoj pokrenuta specijalizacija iz obiteljske medicine. Dodiplomska nastava je započela 1970. godine, a 1980. godine osnovana je Katedra za obiteljsku medicinu na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Prvi nastavnici - predavači opće/obiteljske medicine bili su prof. dr. sc. Vladimir Grahovac i Danimir Bartolović prim. dr. med, a prvi je pročelnik Katedre bio prof. dr. sc. Ante Budak¹. Tada je postavljen temelj obiteljske medicine u Republici Hrvatskoj te počinju prva istraživanja u obiteljskoj medicini i objava njihovih rezultata. Istraživanja predvode tadašnji profesori na Katedri. S vremenom im se pridružuju i liječnici vanjski suradnici koji nisu predavači. Većina istraživanja provodi se u ordinacijama obiteljske medicine kojih je prema tadašnjoj administrativnoj podjeli bio malen broj i u ordinacijama opće medicine. Obzirom na tadašnju podjelu ordinacijama opće/obiteljske medicine pripadao je relativno malen broj pacijenata većinom umirovljenika i stanovnika određenog područja (nije postojao slobodan izbor liječnika te se obzirom na radni status, godine i stanovanje određivala pripadnost određenom liječniku) te ordinacije u ruralnim područjima i otocima koje su u to vrijeme bile prave ordinacije obiteljske medicine obzirom da su brinule o svem pučanstvu određenog područja². Osamostaljenjem Republike Hrvatske dolazi do nove administrativne podjele pa ordinacije obiteljske medicine postaju uistinu ono što im ime govori i to na svim područjima države. Po Zakonu o zdravstvenoj zaštiti³ i Zakonu o zdravstvenom osiguranju⁴, zdravstvena zaštita se provodi po načelima sveobuhvatnosti, kontinuiranosti, dostupnosti i cjelovitog pristupa u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, a specijaliziranog pristupa u specijalističko-konzilijarnoj i bolničkoj zdravstvenoj zaštiti^{3,4}. Republika Hrvatska je specifična po svojoj geografskoj i teritorijalnoj podijeljenosti, a samim time je i zdravstvena zaštita različito organizirana na području gradova i ruralnom području, ali kao glavni nositelj zdravstvene zaštite ostaje specijalist obiteljske medicine u svojoj ordinaciji. Njegovo područje rada obuhvaća sve dobne skupine pacijenata te sva zdravstvena stanja od zdravih pojedinaca, akutnih bolesti, kroničnih bolesti te palijative. Liječnik obiteljske medicine sudjeluje kao aktivni član u zajednici, ne samo područja na kojem radi nego i u akademskoj zajednici^{1,5}. U Republici Hrvatskoj postoje četiri katedre za obiteljsku medicinu u sklopu medicinskih fakulteta u Zagrebu (osnovana 1980. godine), Rijeci (osnovana 2003. godine), Osijeku (osnovana 1985. godine) i Splitu (osnovana 1997. godine)¹. Na njima je organizirana dodiplomska i poslijediplomska (Zagreb i Rijeka) nastava. Zbog

lakše razmjene znanstvenih činjenica osnovane su udruge obiteljskih liječnika na području Republike Hrvatske. Danas postoje 4 udruge: Hrvatska udružba obiteljske medicine (HUOM), Hrvatsko društvo obiteljskih doktora pri Hrvatskom liječničkom zboru (HDOD pri HLZ), Društvo nastavnika opće/obiteljske medicine (DNOOM) i Koordinacija liječnika hrvatske obiteljske medicine (KoHOM). Prve tri navedene nositelj su znanstvene i obrazovne aktivnosti uz Katedre iz obiteljske medicine na svim Medicinskim fakultetima u Republici Hrvatskoj, dok posljednja uz stručnu tematiku rješava i pitanja sindikalne tematike. HUOM od 1993. godine izdaje stručni časopis *Medicina familiaris Croatica (MFC)* u kojem liječnici obiteljske medicine imaju mogućnost objavljivanja radova. Udruge organiziraju edukaciju liječnika jednom godišnje na kongresima, te nekoliko puta godišnje na stručnim sastancima i predavanjima. Uz svaki kongres objavljen je zbornik radova prikazanih na tom kongresu. Obično kongres ima jednu zajedničku vodeću temu koja se te godine obrađuje.

Možemo postaviti pitanje tko se bavi istraživanjem u obiteljskoj medicini i tko objavljuje radove te koje su teme najzastupljenije danas i unazad dvadeset dvije godine za koje imamo podatke.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Opći cilj rada:

Istražiti izvorišta, količinu i sadržaj stručne publicistike koja nije uvrštena u standardnu indeksaciju znanstvene i stručne medicinske publicistike iz područja obiteljske medicine u periodu od 1993. do 2015. godine.

Specifični ciljevi:

1. Prikazati kretanje broja publikacija i doprinos pojedinih autora u dvadeset dvogodišnjem periodu.

2. Istražiti vrste radova objavljenih u zbornicima udruga Hrvatske udružbe obiteljske medicine, Hrvatskog društva obiteljskih doktora i Društva nastavnika opće/obiteljske medicine te časopisu *Medicina familiaris Croatica*

3. Istražiti radove koji obrađuju posebne dobne skupine i u kojoj količini od ukupnog broja radova su zastupljeni

4. Istražiti kretanje broja publikacija tijekom promatranog perioda po pojedinim izvorima.

5. Istražiti zastupljenost radova iz određenih područja/grana medicine u dvadeset dvogodišnjem godišnjem periodu ukupno te po pojedinim izvorima.

6. Iz objavljenih radova prikazati vodeću tematiku od stručnog interesa u Republici Hrvatskoj ukupno te po pojedinim izvorima.

3. MATERIJAL I METODE

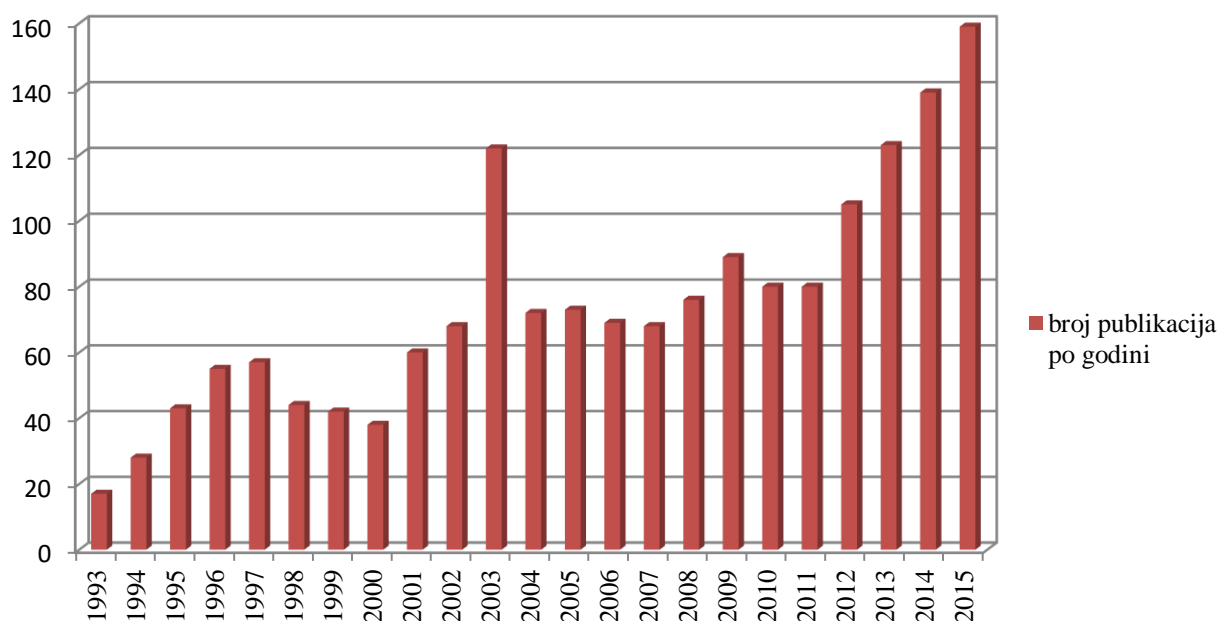
Materijal za istraživanje bili su zbornici objavljenih radova na kongresima udruga obiteljske medicine - Hrvatske udružbe obiteljske medicine, Društva nastavnika opće/obiteljske medicine, Hrvatskog društva obiteljskih doktora i časopis *Medicina familiaris Croatica*. Prikupljeni podaci prikazati će se kronološki prema godinama i usporedno između navedenih izvora te usporediti dobivene podatke sa podacima o objavljivanju i istraživanju iz područja obiteljske medicine u svijetu.

Za svaki rad izdvojiti će se vrsta rada, podaci o autorima, području medicine koje obrađuje, temi koju obrađuje, populaciju na koju se odnosi te radi li se o radu iz područja kurative ili preventive. Kritički će se analizirati iskazani interes za pojedinu tematiku važnu za djelatnost obiteljske medicine, angažiranost pojedinaca i grupa autora vezanih za određene teme, te kretanje broja publikacija kroz promatrani period.

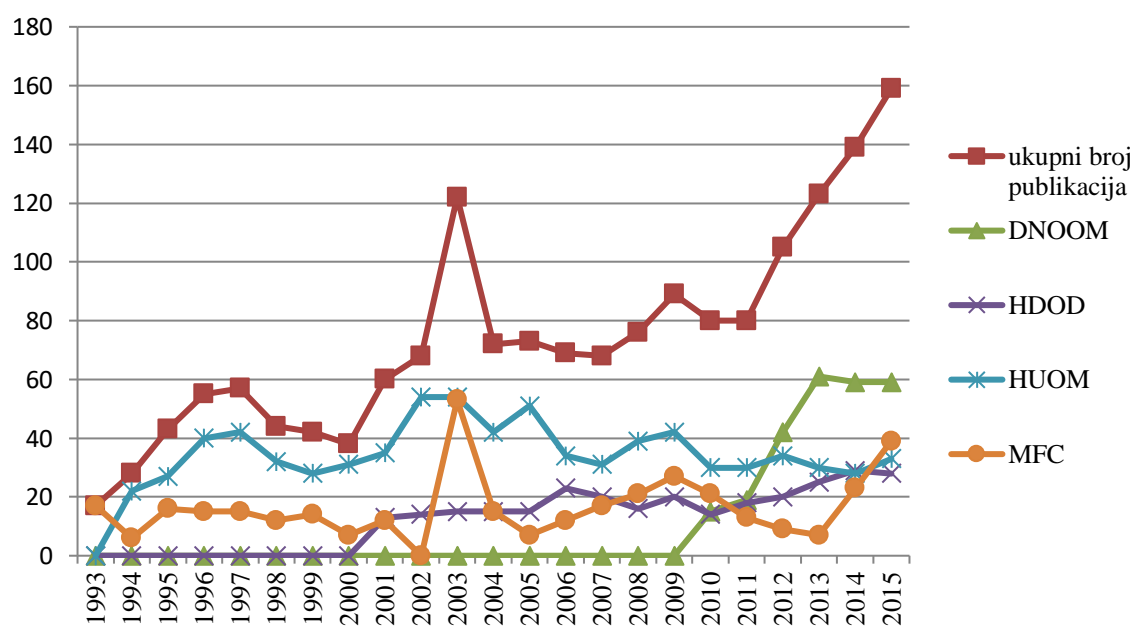
Dobivene podatke obraditi će se deskriptivnom statističkom metodom te ih prikazati pomoću tablica i grafova.

4. REZULTATI

U proučavanom periodu od dvadeset dvije godine publicirano je 1707 radova (Graf 1.). Od skromnih početaka 1993. godine sa samo 17 radova, 2015. godine dosegli smo najveći broj objava sa 159 radova (Graf 2.). Iako najmlađa po starosti udruga DNOOM ima najbrži porast objavljenih publikacija te je trenutno vodeća po broju objavljenih radova u posljednjoj godini.

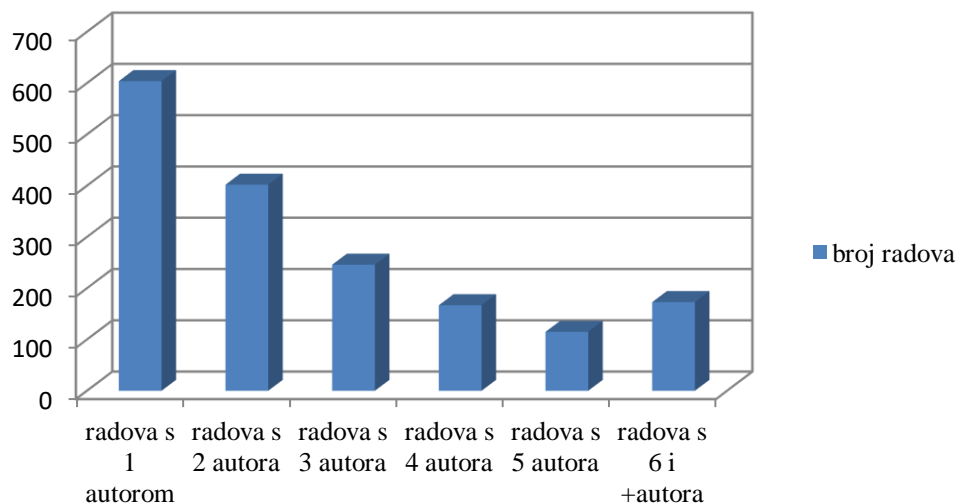

Graf 1. Sveukupni broj publikacija po godinama

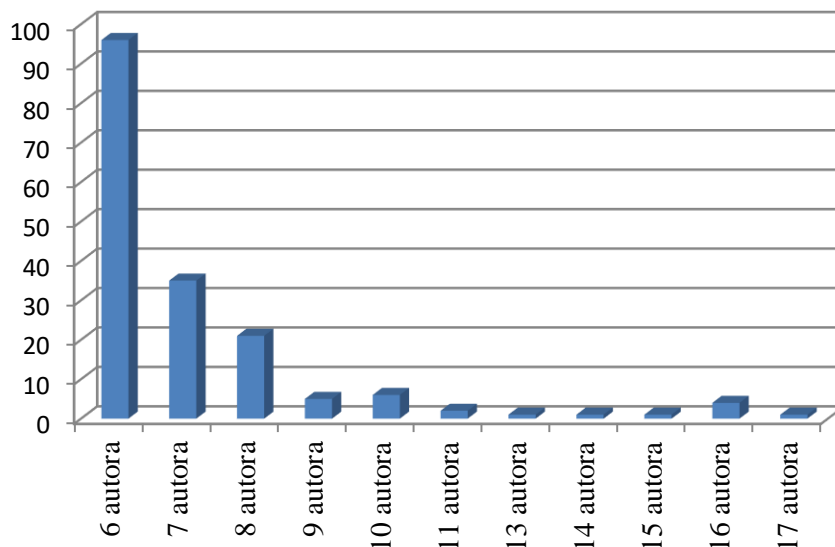
Graf 2. Kretanje broja publikacija po godinama - sveukupno i po pojedinim izdavačima

Određena istraživanja rađena su multicentrično te imaju i veći broj autora od jednog. 1103 rada imaju više od jednog autora što iznosi 64% od sveukupnog broja radova.

Graf 3. Broj radova ovisno o broju autora

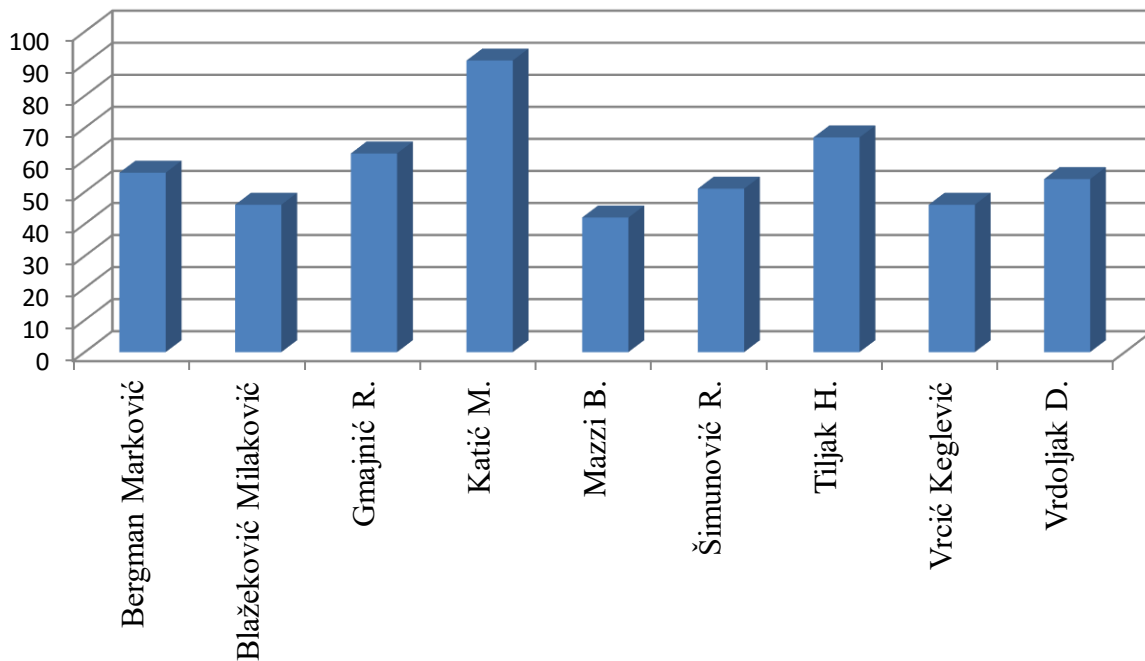
Pojedini radovi imaju i više od 6 autora - njih smo posebno izdvojili (Graf 4.)

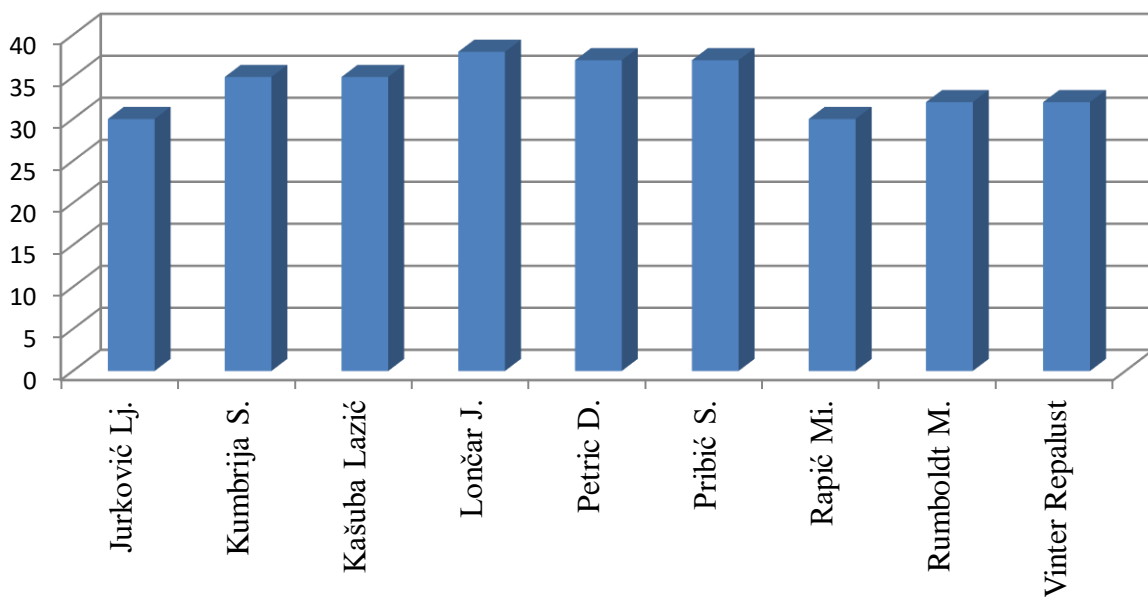
Graf 4. Broj radova s 6 i više autora

U cjelokupnom zbroju 9 autora ima više od 40 objavljenih radova sveukupno (Graf 5.), 9 autora ima između 30 i 39 radova (Graf 6.), te 20 autora ima između 20 i 29 objavljenih radova sveukupno (Graf 7.). Najviše radova ima prof. dr. sc. Milica Katić s brojem od 91

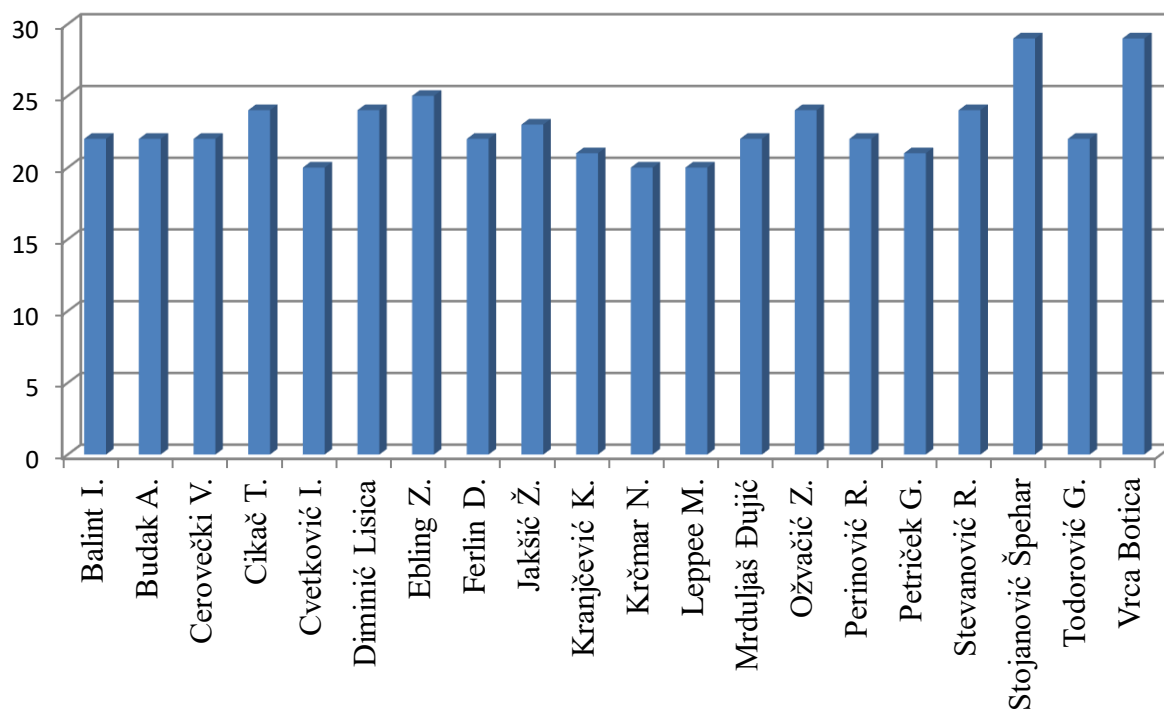
objavljenog rada, zatim slijedi prof. dr. sc. Hrvoje Tiljak sa 67 radova i prof. dr. sc. Rudika Gmajnić sa 62 rada.

Graf 5. Autori s 40 i više objavljenih radova

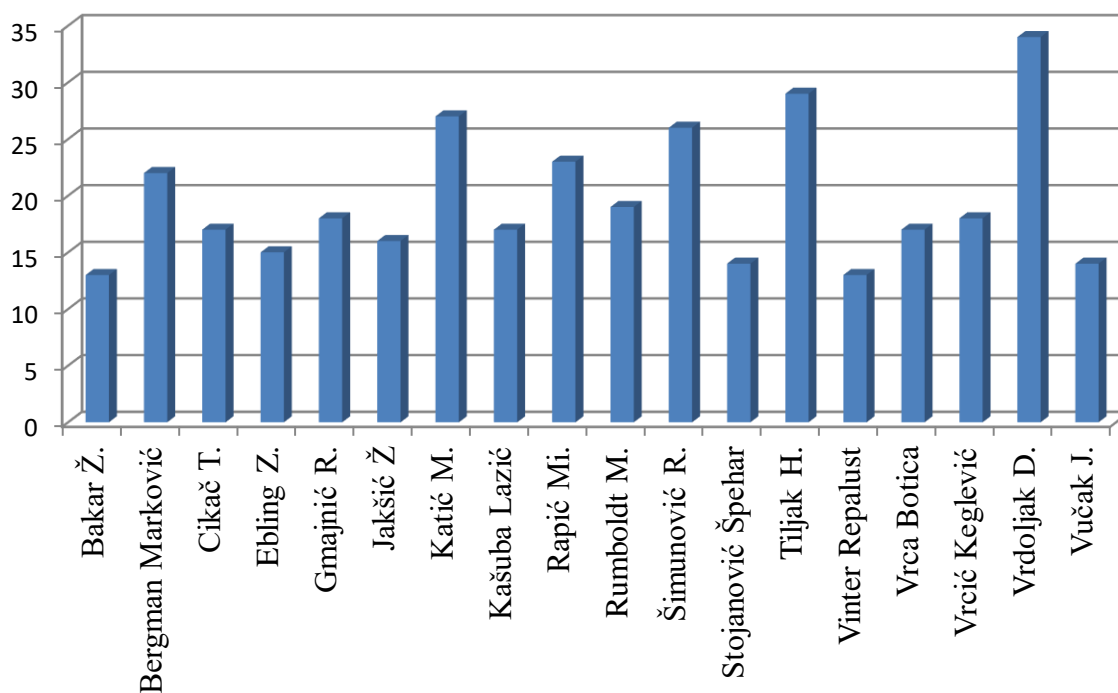

Graf 6. Autori s 30-39 objavljenih radova

Graf 7. Autori s 20-29 objavljenih radova

Na Grafu 8. prikazan je broj radova u kojima je pojedini autor naveden kao prvi autor rada. Najveći broj radova kao prvi autor potpisuje doc. dr. sc. Davorka Vrdoljak s brojkom od 34 rada, zatim prof. dr. sc. Hrvoje Tiljak s 29 radova i prof. dr. sc. Milica Katić s 27 radova.

Graf 8. Prvi autor rada - broj objavljenih radova

Radovi su podijeljeni i prema samoj vrsti rada pa tako Tablica 1. navodi brojčano koliko je radova koje vrste. Najviše je objavljeno sažetaka 1429, zatim 128 poster i 91 prikaz slučaja.

Intervju	9
Prikaz ambulante	22
Prikaz slučaja	91
Usporedba ambulante	11
Prikaz doktorske disertacije	6
Poster	128
Radionica	7
Zaključci okruglog stola	3
Nestrukturirani sažetak	134
Strukturirani sažetak	1429

Tablica 1. Vrste radova

Također radovi su podijeljeni i prema području koje obrađuju (Tablica 2.).

preventiva	138
organizacija i nastava	442
kurativa	1127

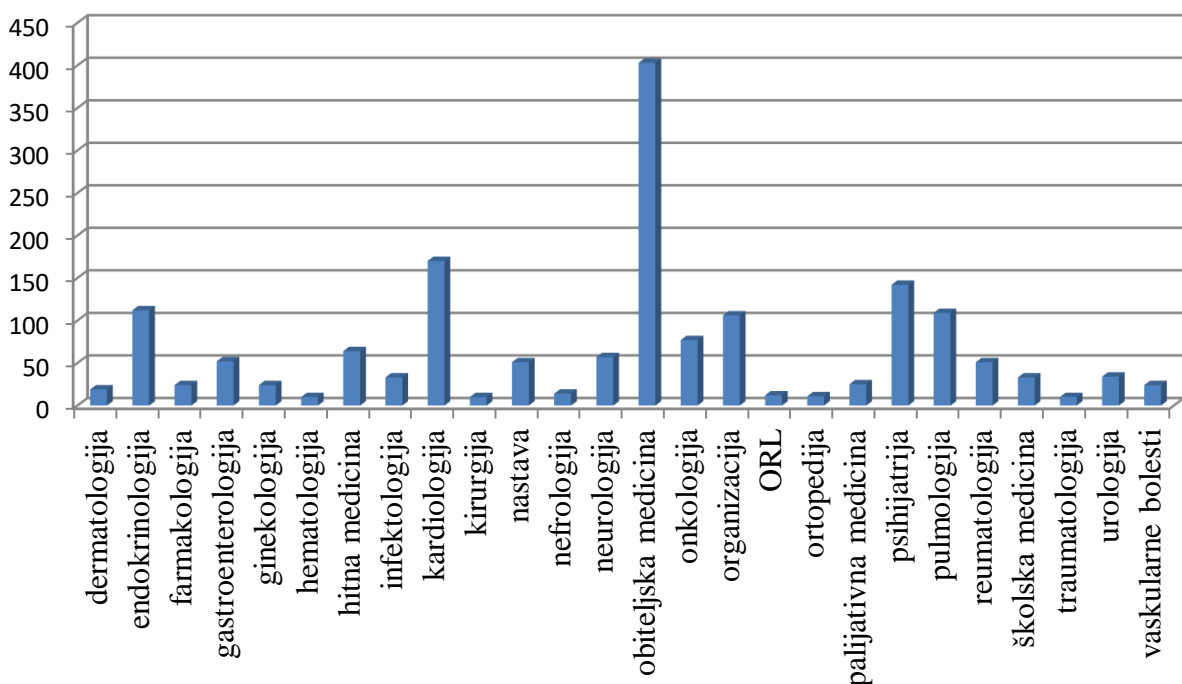
Tablica 2. Broj radova - područja koje obrađuje rad

Prema dobi podijeljeni su na dobno specifične populacije koje zahtijevaju posebnu skrb obzirom na svoje specifičnosti, a to je pedijatrijska populacija, stariji i trudnice (Tablica 3.). Radovi vezani za pedijatrijsku populaciju zauzimaju 55% od svih dobno specifičnih radova.

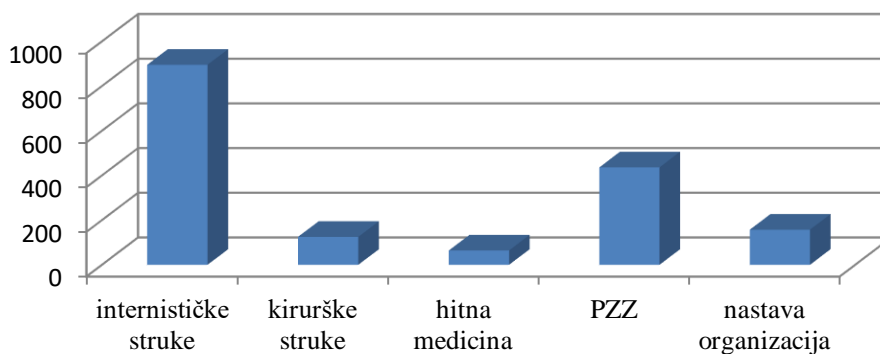
pedijatrijska populacija	110
stariji	76
trudnice	11

Tablica 3. Broj radova - posebne dobne skupine

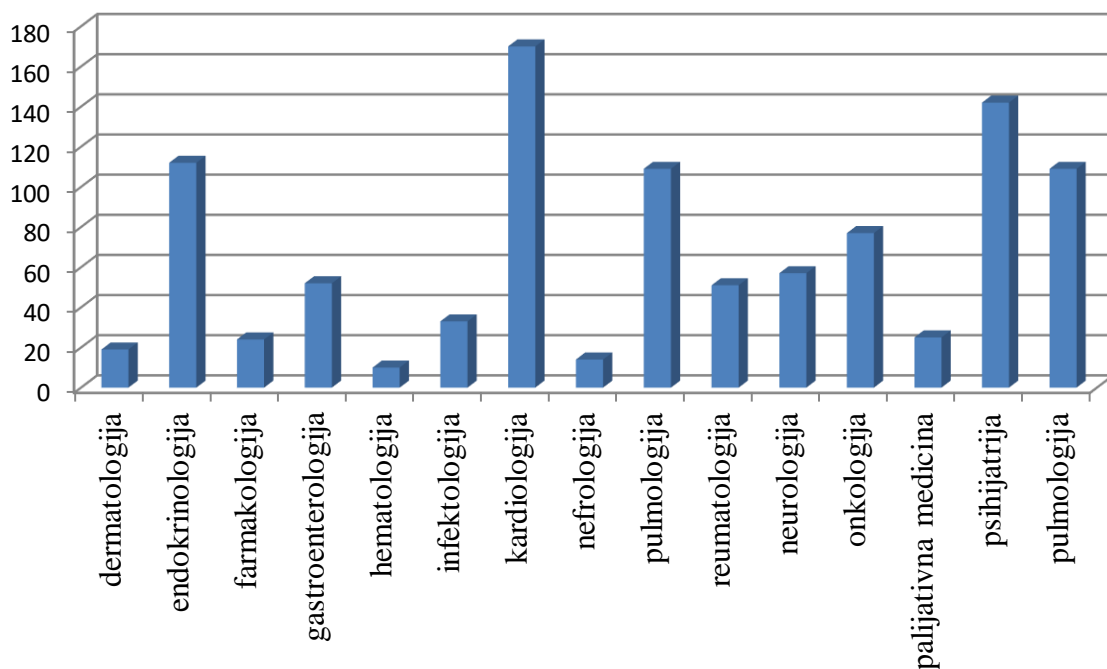
Obzirom na temeljne kompetencije obiteljske medicine u istraživanjima i radovima vidi se zastupljenost svih područja/grana medicine i tematike. Pojedine grane su više zastupljene i isto kao i tematika, a ovisno o trenutnim trendovima u istraživanjima u Republici Hrvatskoj. Graf 9. prikazuje područja/grane medicine po zastupljenosti obrade u radovima. Graf 10. prikazuje zastupljenost broja radova obzirom na određene struke u medicini, dok Grafovi 11. i 12. prikazuju broj radova u internističkim i kirurškim strukama. Najviše radova prikazano je iz obiteljske medicine (403 rada), zatim iz kardiologije (170 radova) i psihijatrije (142 rada). Više od polovice (53%) objavljenih radova zauzimaju radovi iz internističkog područja, zatim radovi iz područja primarne zdravstvene zaštite (25%) i nastave i organizacije rada (9%).

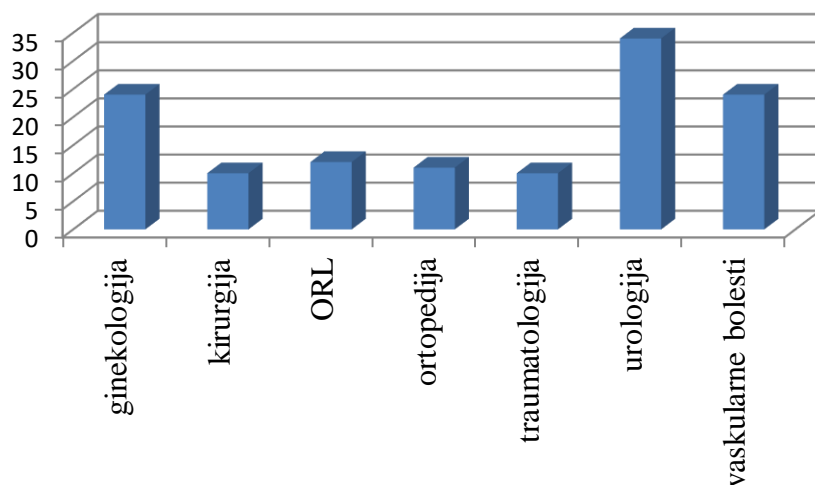
Graf 9. Broj radova iz pojedinih područja/grane medicine

Graf 10. Broj radova ovisno o struci

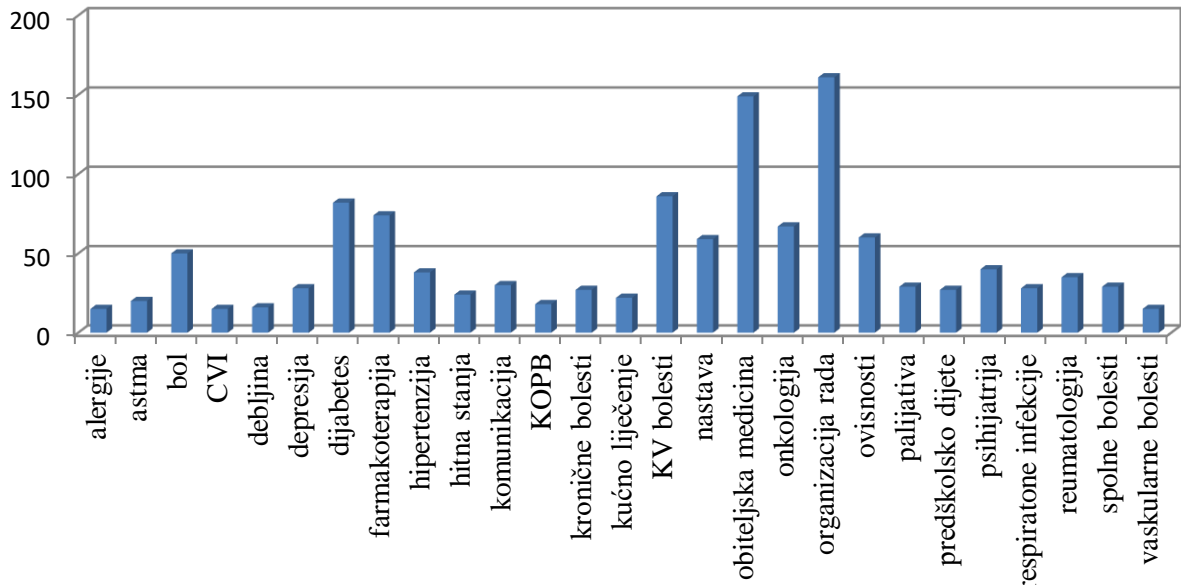

Graf 11. Broj radova iz internističkih struka

Graf 12. Broj radova iz kirurških struka

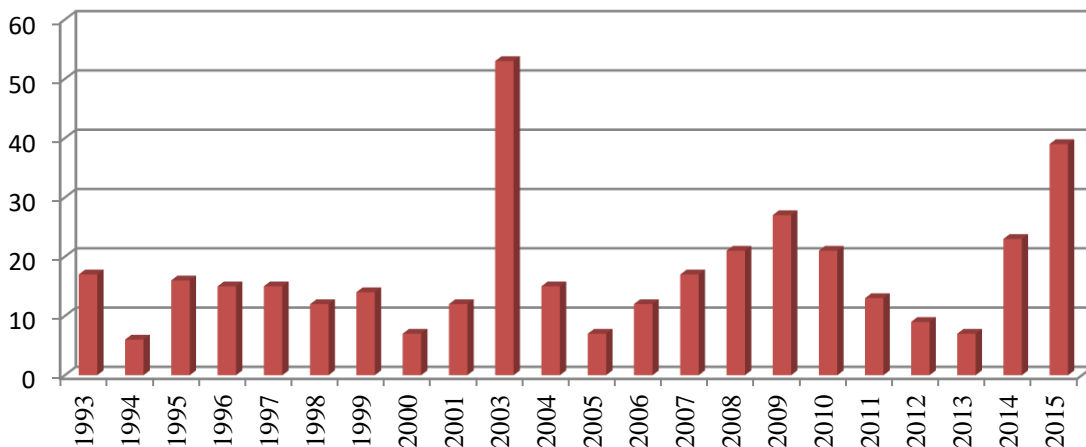
U Grafu 13. prikazana je raznovrsnost tematike koja je obrađivana u radovima. Ta raznovrsnost se odnosi i na obilježje same obiteljske medicine kao struke i liječnika obiteljske medicine sa svim njegovim kompetencijama. Najviše je obrađivano područje vezano za organizaciju rada i područje usko specifično za obiteljsku medicinu i rad u ordinaciji obiteljske medicine. Dalje su obrađivane teme iz područja kardiovaskularnih bolesti, dijabetesa i farmakoterapije.

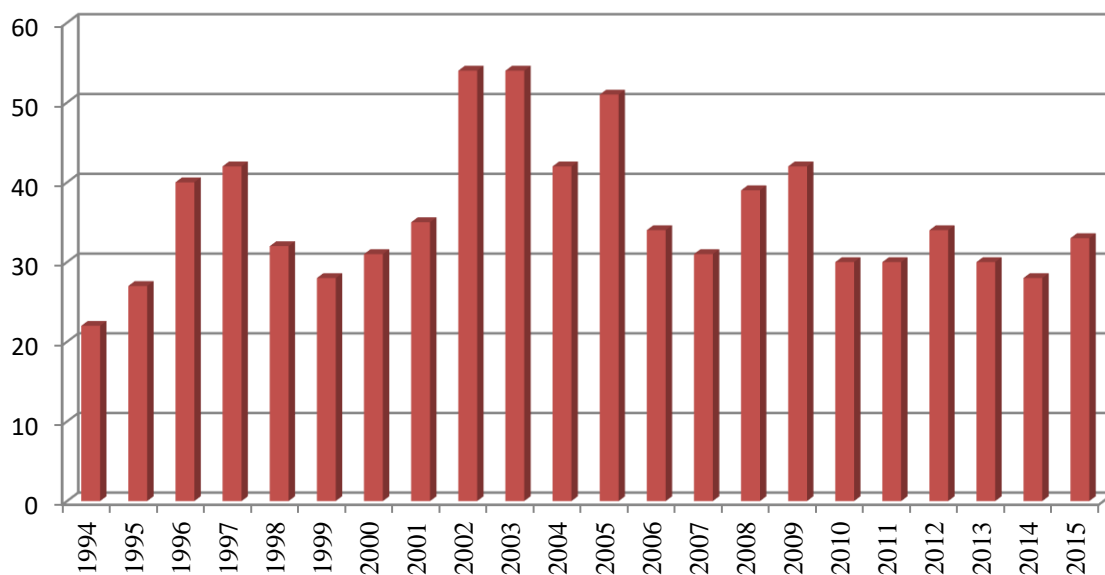
Graf 13. Broj radova s određenom tematikom

U daljnjem tekstu biti će prikazani podaci dobiveni po pojedinim izvorima, kronološki od najstarijeg do najmlađeg ovisno o datumu početka publiciranja.

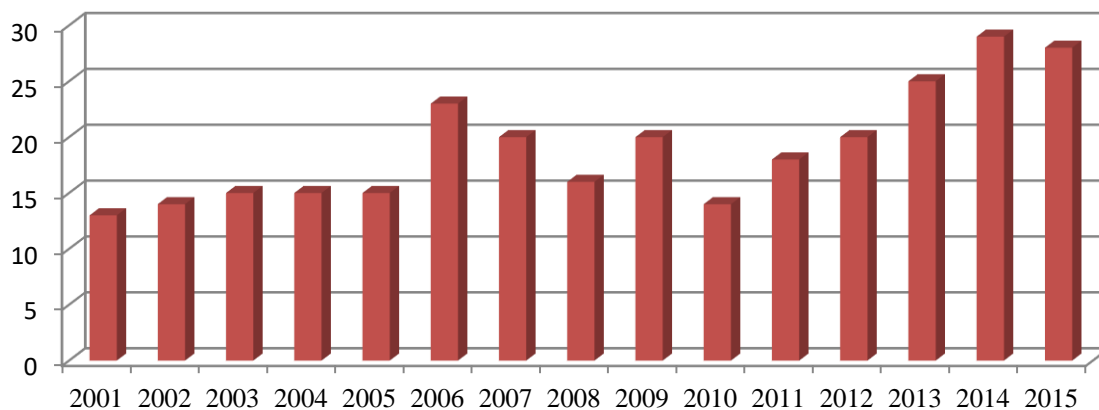
Najstariji izvor je *Medicina familiaris Croatica* stručni časopis udruge HUOM. Graf 14. prikazuje ukupan broj članaka po godinama objavljen u *MFC*. U broju publiciranih članaka iskače 2003. godina, te je vidljiv porast u zdanje dvije godine. Broj radova prikazan na grafu 15. odnosi se na radove objavljene u zbornicima radova prikazanih na kongresima HUOM-a, na grafu 16. iz zbornika radova prikazanih na kongresima HDOD-a i na grafu 17. iz zbornika radova prikazanih na kongresima DNOOM-a. Na ovim prikazima vidi se konstantan broj radova bez većih odstupanja u broju tijekom godina.

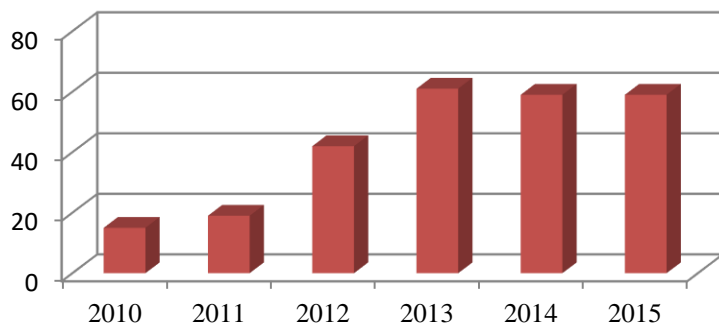
Graf 14. Ukupan broj radova izdan u *MFC*

Graf 15. Ukupan broj radova izdanih u zbornicima HUOM-a

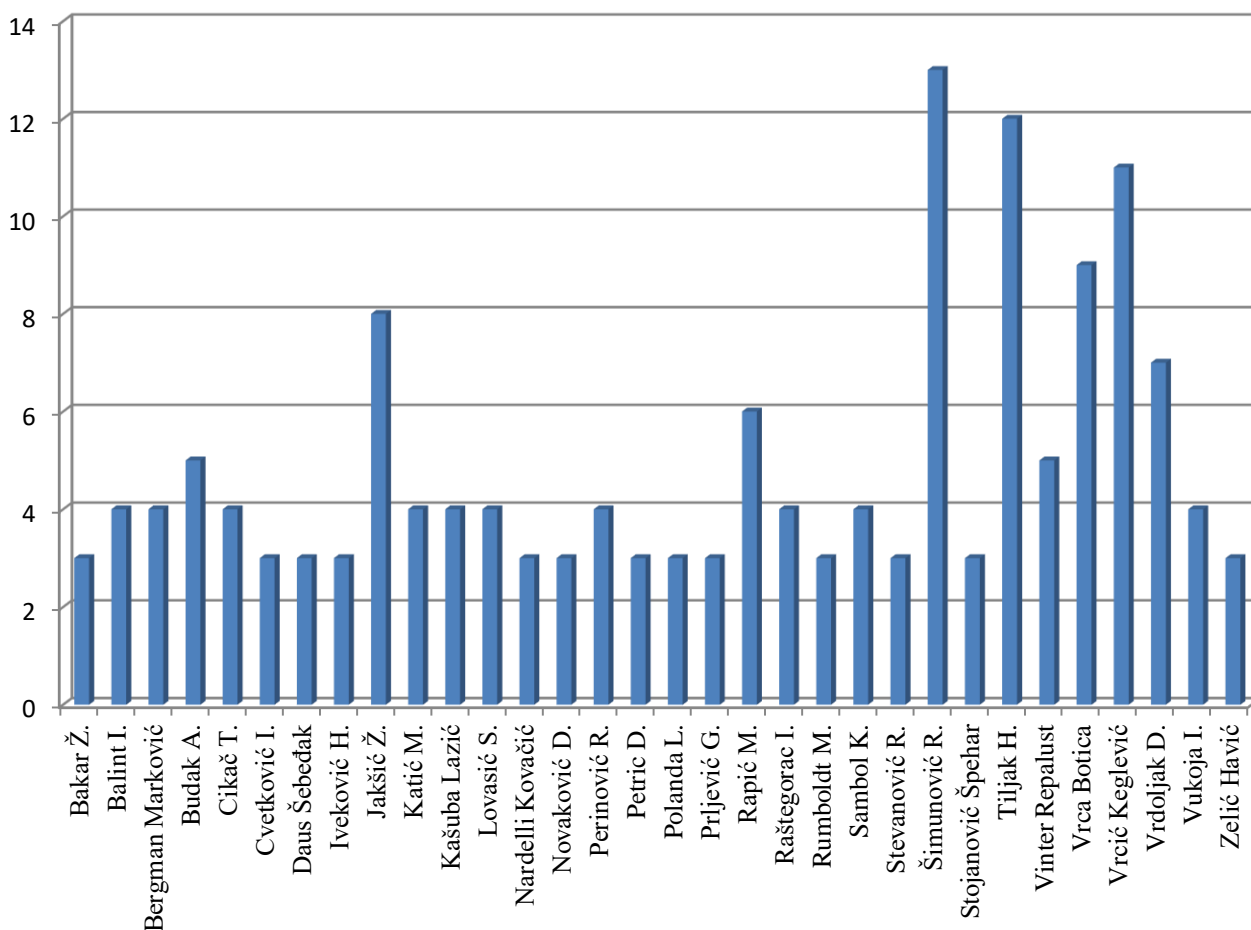

Graf 16. Ukupan broj radova izdanih u zbornicima HDOD-a

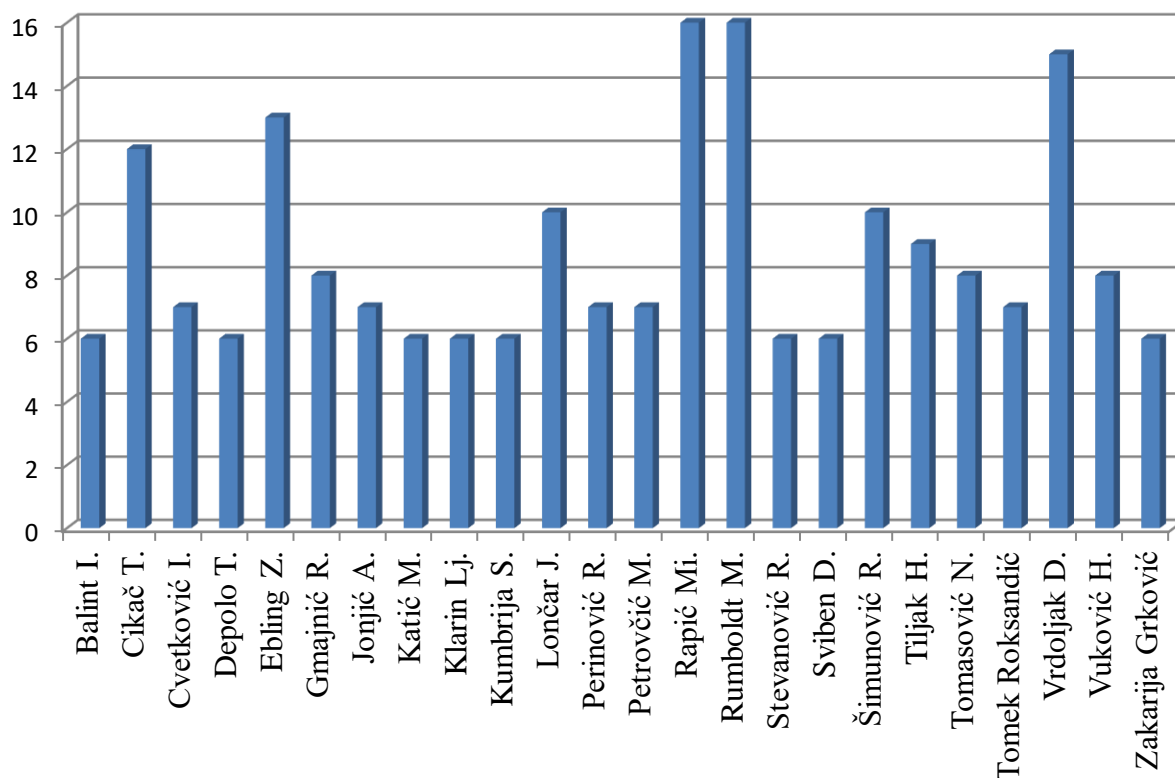

Graf 17. Ukupan broj radova izdanih u zbornicima DNOOM-a

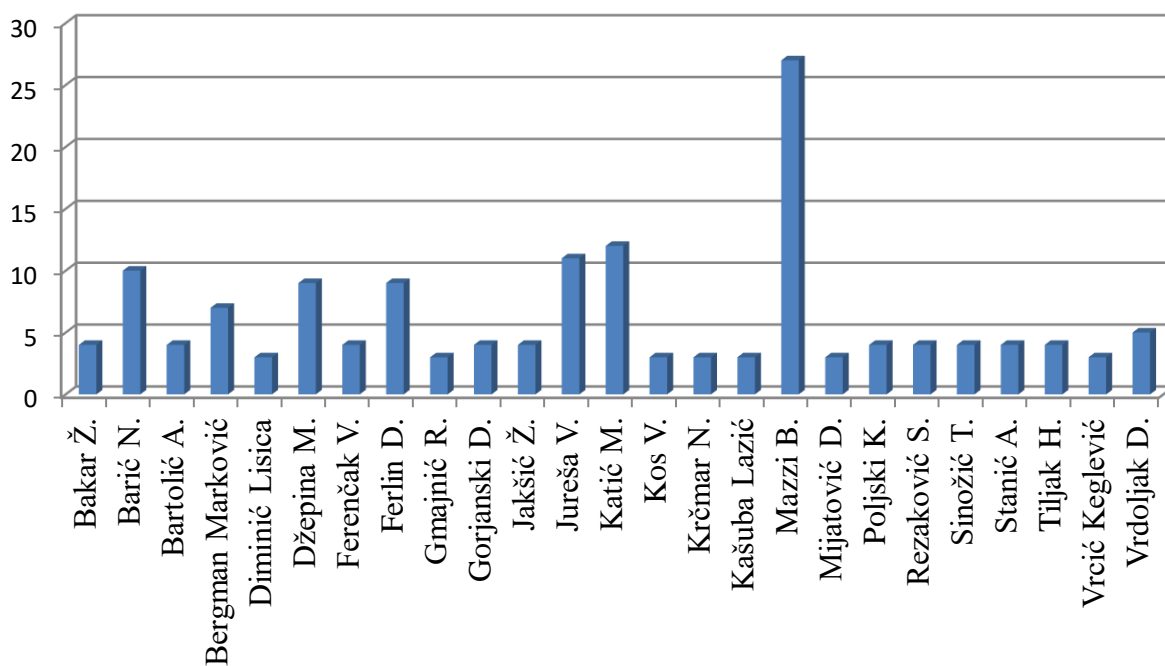
U daljnjem tekstu biti će prikazan broj radova u kojima je pojedini autor naveden kao prvi autor rada s naznakom da su u Grafu 18. u obradi obuhvaćeni radovi autora s tri i više objavljenih radova, u Grafu 19. su u obradi obuhvaćeni radovi autora s šest i više radova, u Grafu 20. i 21. su u obradi obuhvaćeni radovi autora s tri i više radova. U *MFC* najveći broj radova ima Rajka Šimunović prim. dr. med., zatim prof. dr. sc. Hrvoje Tiljak i prof. dr. sc. Mladenka Vrcić Keglević. U zbornicima HUOM-a najviše objavljenih članaka imaju prof. dr. sc. Mirjana Rumboldt i Mirica Rapić prim. dr. med, te doc. dr. sc. Davorka Vrdoljak. U zbornicima HDOD-a najveći broj radova ima Bruno Mazzi prim. dr. med, zatim slijede prof. dr. sc. Milica Katić i prof. dr. sc. Vesna Jureša. U zbornicima DNOOM-a najveći broj radova imaju doc. dr. sc. Davorka Vrdoljak i doc. dr. sc. Stanislava Stojanović Špehar.

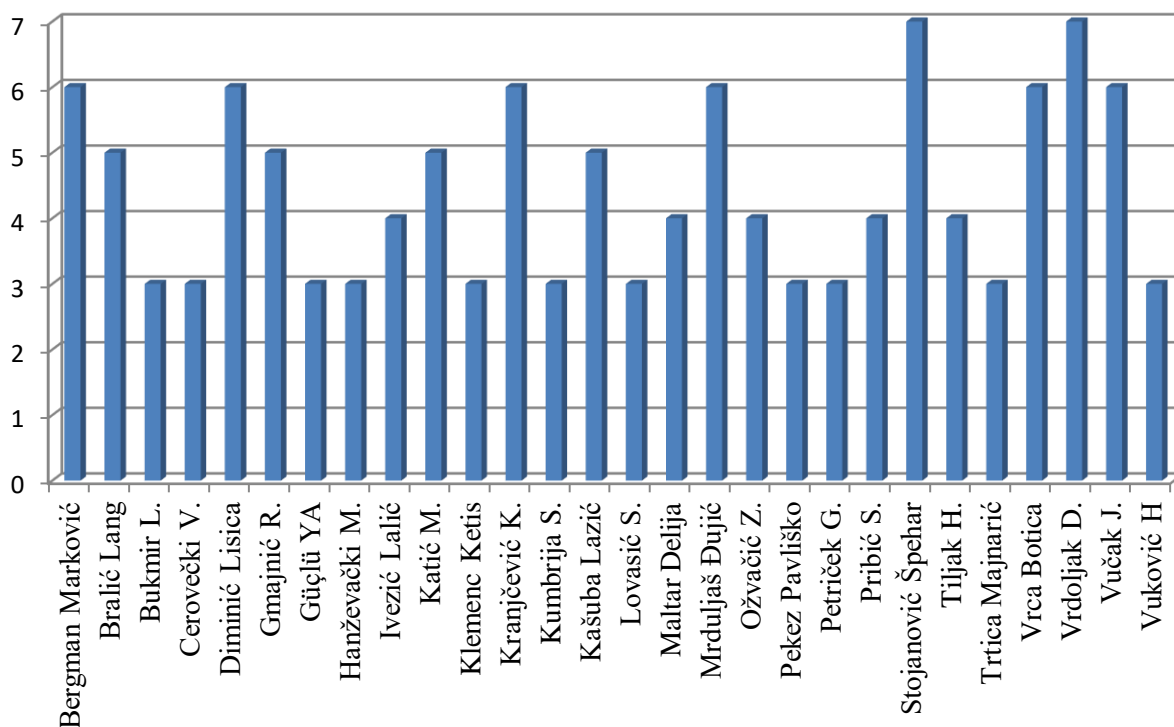
Graf 18. Prvi autor rada - broj objavljenih radova objavljenih u *MFC*

Graf 19. Prvi autor rada - broj objavljenih radova objavljenih u zbornicima HUOM-a

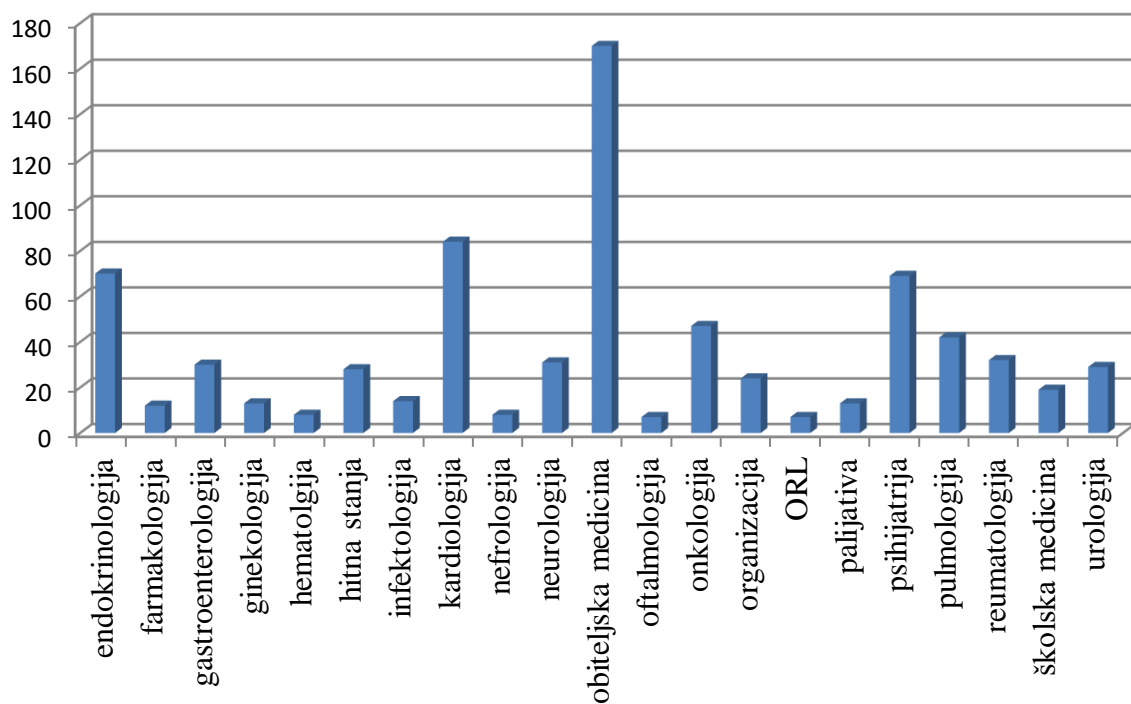

Graf 20. Prvi autor rada - broj objavljenih radova objavljenih u zbornicima HDOD-a

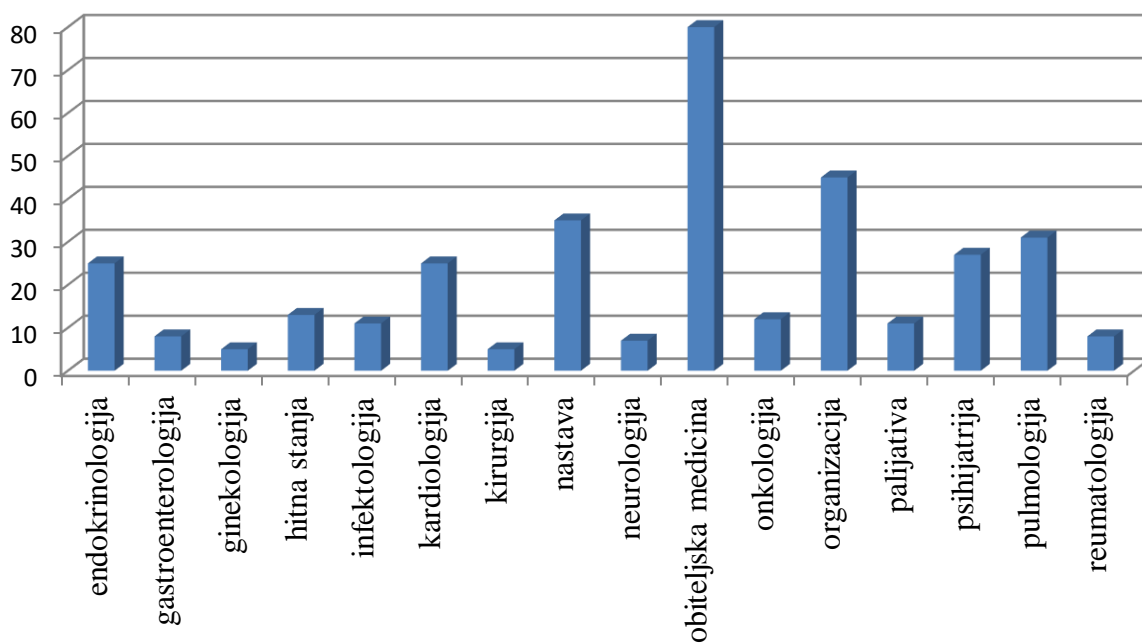

Graf 20. Prvi autor rada - broj objavljenih radova objavljenih u zbornicima DNOOM-a

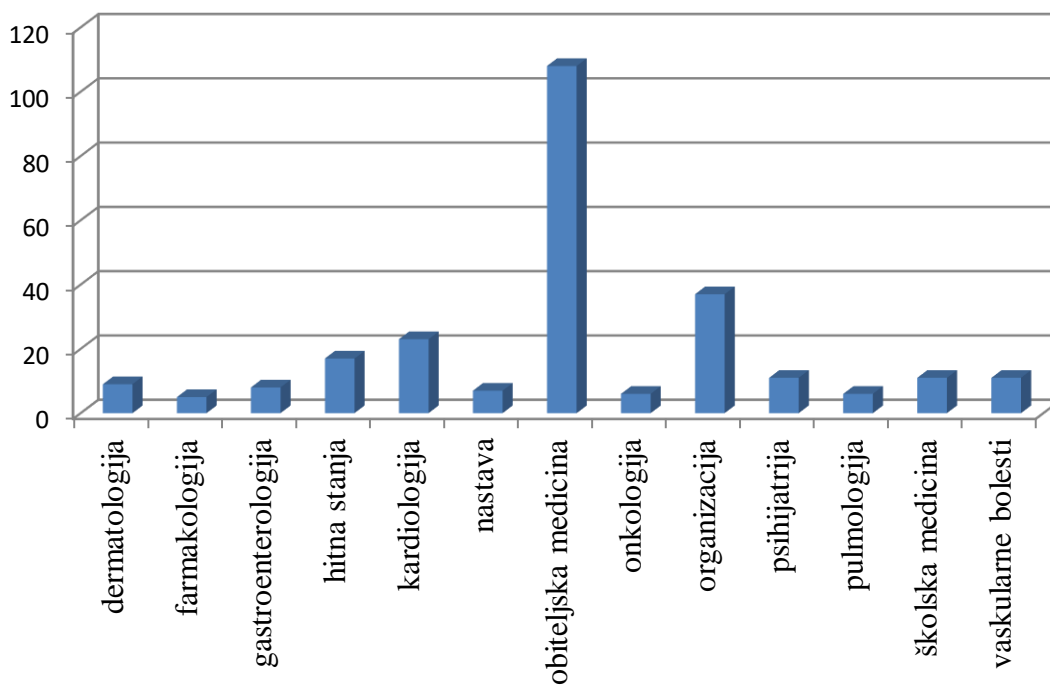
U daljnjem tekstu će se prikazati broj radova po određenom području/grani medicine objavljeni u pojedinačnim izvorima, s naznakom da su u Grafu 21, 23. i 24. u obradi obuhvaćena područja s pet i više od pet objavljenih radova, u Grafu 22. u obradi obuhvaćena područja s sedam i više od sedam objavljenih radova. U svim publikacijama najveći broj članaka je iz područja obiteljske medicine, a zatim slijede u *MFC* područja organizacije i nastave, u zbornicima HUOM-a kardiologija i endokrinologija, u zbornicima HDOD-a organizacija zdravstvene zaštite i kardiologija te u zbornicima DNOOM-a kardiologija i psihijatrija.

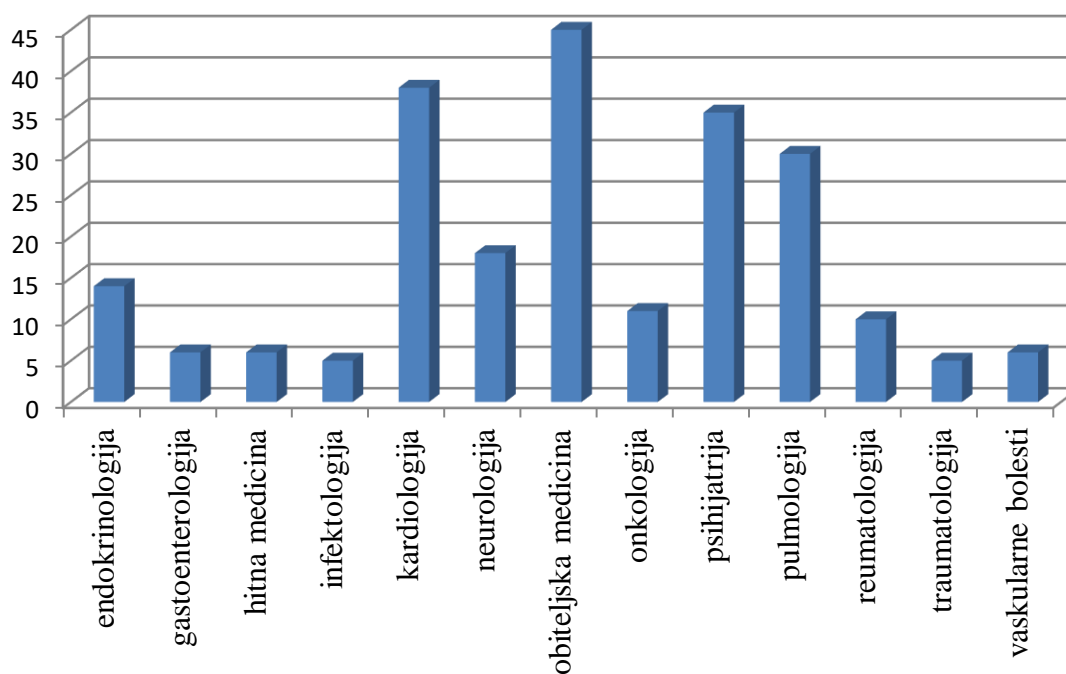
Graf 22. Broj radova po područjima/granama medicine objavljenih u *MFC*

Graf 22. Broj radova po područjima/granama medicine objavljenih u zbornicima HUOM-a

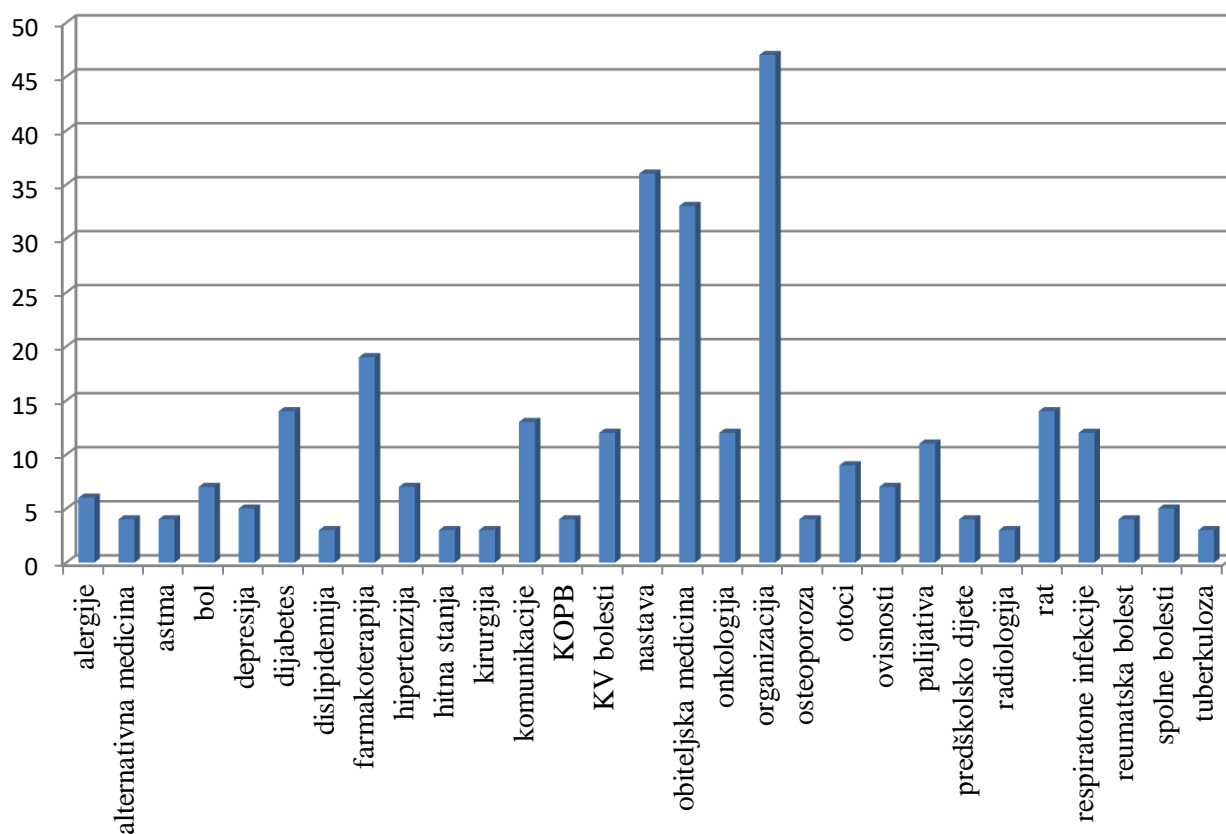

Graf 23. Broj radova po područjima/granama medicine objavljenih u zbornicima HDOD-a

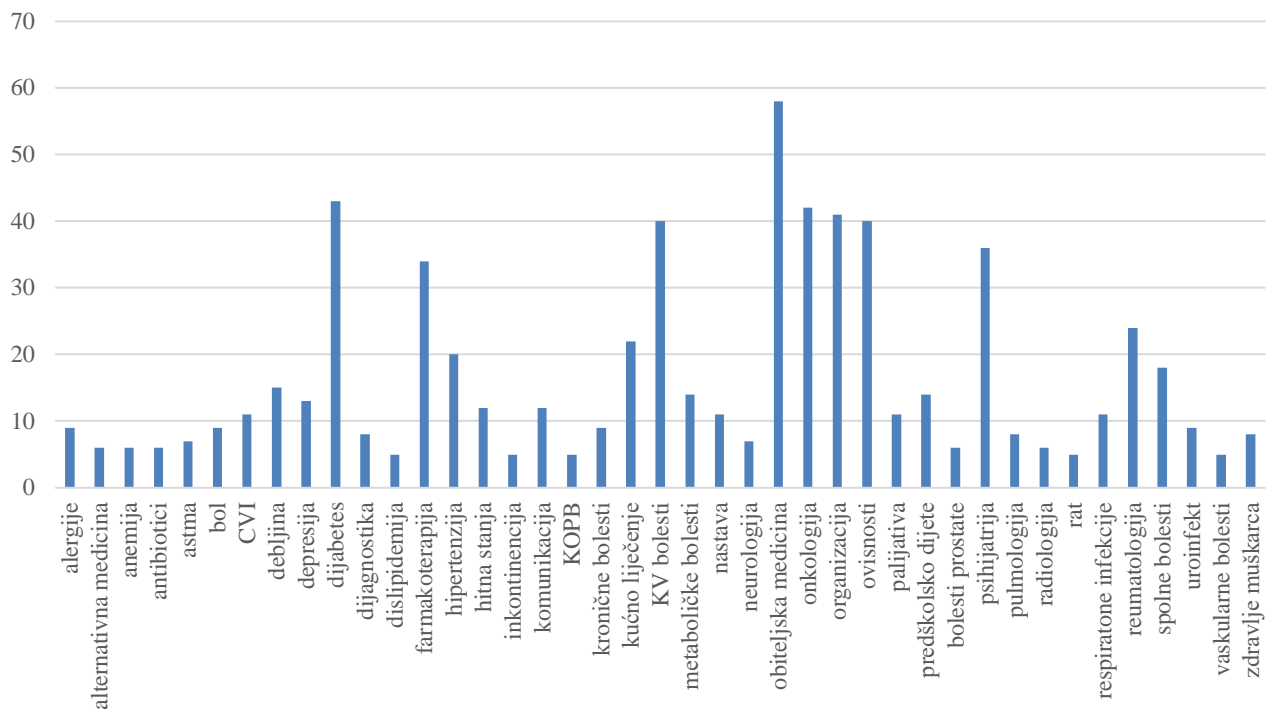

Graf 24. Broj radova po područjima/granama medicine objavljenih u zbornicima DNOOM-a

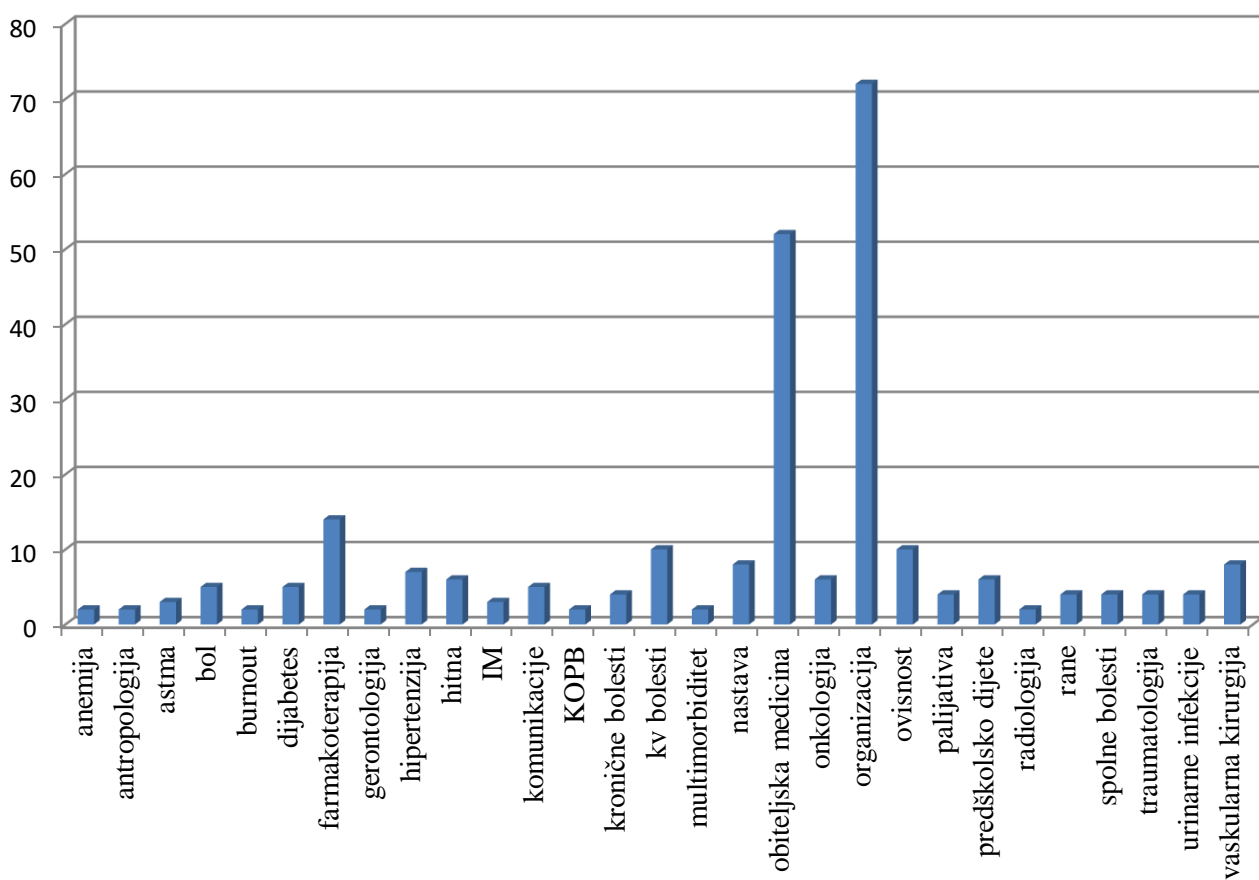
U daljnjem tekstu će se prikazati broj radova s određenom tematikom objavljenih u pojedinačnim izvorima, s naznakom da su u Grafu 25. i 28. uključeni svi radovi, a u Grafu 26. u obradi obuhvaćeni radovi sa pet i više od pet objavljenih radova, u Grafu 27. u obradi obuhvaćena područja s dva i više od dva objavljenih rada. U *MFC* i zbornicima DNOM-a vodeća tematika je iz organizacije rada i obiteljske medicine, u zbornicima HUOM-a su iz obiteljske medicine, dijabetesa i onkologije, te u zbornicima DNOOM-a iz područja boli, kardiovaskularnih bolesti i dijabetesa.

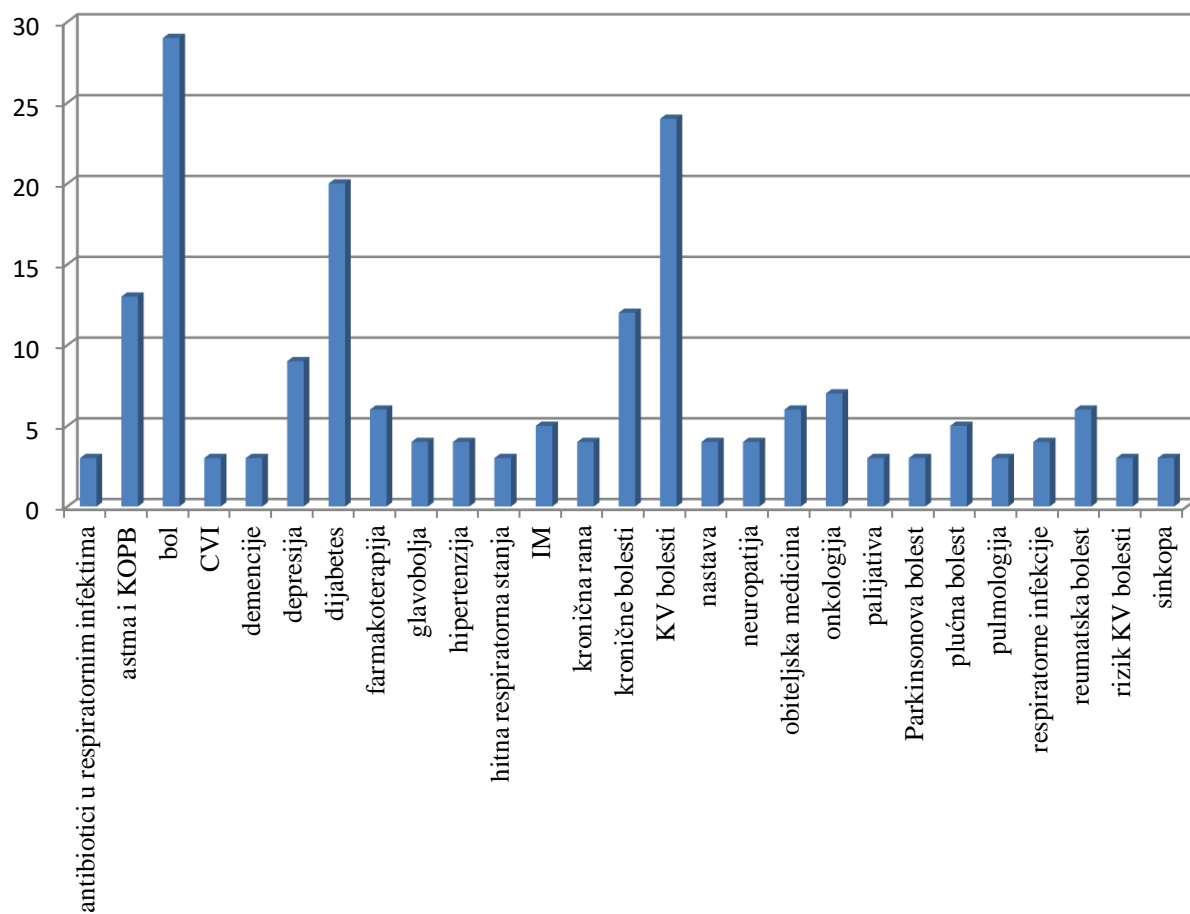
Graf 25. Broj radova po tematici objavljenih u *MFC*

Graf 26. Broj radova po tematici objavljenih u zbornicima HUOM-a

Graf 27. Broj radova po tematici objavljenih u zbornicima HDOD-a

Graf 28. Broj radova po tematici objavljenih u zbornicima DNOOM-a

5. RASPRAVA

Rad obiteljskog liječnika praktičara temelji se na medicini zasnovanoj na dokazima⁶, ali i na vlastitim iskustvima - praksi. Zato je u edukaciji uz indeksiranu literaturu nama jednako važna i neindeksirana literatura. Takav oblik literature uz relevantna istraživanja često pokazuje slučajeve iz svakodnevne prakse liječnika obiteljske medicine. Ovakvo istraživanje kojim se bavi ovaj rad, a i slična istraživanja uobičajena su u svijetu te doprinose uvid u razvoj struke⁷. Istraživanja u obiteljskoj medicini mogu doprinijeti poboljšanju u mnogim područjima primarne skrbi.

Količina publikacija je u akademskim okvirima bitan pokazatelj za napredovanje same struke. Tijekom istraživanog perioda prati se linearan porast broja radova uz iznimku za 2003. godinu kada je *MFC* iskočio s iznad prosječnim brojem publikacija što se može objasniti zbog njegovog neizlaženja u prethodnoj 2002. godini. Poslijediplomski studij iz obiteljske medicine u sklopu specijalizacije iz obiteljske medicine osim osposobljavanja za kvalitetan praktičan rad doveo je i do osposobljavanja liječnika obiteljske medicine za istraživanje i publiciranje, a samim time dovodi i do povećanog broja publikacija od 2003. godine do danas tj. od trenutka kad je zaživio Projekt „Usklađivanje obiteljske medicine s Europskim standardima uvođenjem obvezne specijalizacije“ iz obiteljske medicine u Hrvatskoj⁸. Od akademske godine 1960/61. postoji poslijediplomski studij u sklopu poslijediplomske nastave na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, ali je od akademske godine 2003/04. i nadalje, promijenjen sadržajno i prilagođen zahtjevima Europske unije i prilagođen specijalizantima obiteljske medicine⁹. Osposobljavanjem liječnika tijekom specijalizacije uz povećanje broja publikacija došlo je i do svjesnosti za vlastitu struku i promjene sadržaja radova koji su postali više specifični za obiteljsku medicinu, a manje vezani uz kliničke struke od ranije publiciranih radova^{6,8}.

Također obzirom na razvoj obiteljske medicine kao jedne od grana medicine dolazi do osnivanja više stručnih društava koja su nositelji edukacije i publicistike iz područja obiteljske medicine u Republici Hrvatskoj te posljedično tome i povećanjem broja publikacija kroz godine. Time je vidljiv napredak i razvoj obiteljske medicine kao struke. Tu se možemo usporediti i s ostalim zemljama Europe i svijeta gdje je također vidljiv napredak obiteljske medicine kao struke uz povećanje broja publikacija ne samo indeksiranih nego i neindeksiranih^{10,11,12}.

Iako su nažalost, većina autora i publikacija koncentrirana na području naša četiri najveća grada koji imaju sveučilišta i u sklopu njih medicinske fakultete. Vodeći autori su profesori koji uz nastavnu djelatnost na katedrama za obiteljsku medicinu rade i praksu u svojim ordinacijama. Najveći broj publikacija dolazi iz područja Zagreba obzirom da tu radi najveći broj liječnika koji se bavi znanstvenim radom i s najstarijom Katedrom koja je predvodnik u izobrazbi mlađeg kadra. Treba napomenuti da je većina radova i istraživanja potekla s jednog mjesta geografski gledano, ali postoje i radovi (veće studije) koje su vođene multicentrično i od više autora. Takav trend vezanosti edukacije i velikih centara vidljiv je i u Europskim i svjetskim okvirima^{7,10,12,13,14}. Iako je u svijetu zabilježeno da pojedini i manji centri s manjim brojem akademskog kadra imaju veću produktivnost od velikih centara. Obzirom na geografski potencijal pojedinih regija Republike Hrvatske i naši manji centri mogli bi slijediti taj primjer. Upravo iz tog aspekta geografske podijeljenosti i specifičnosti regija nije zabilježen veći broj istraživanja u temi vezano za specifičnost regije npr. primorska Hrvatska – problematika priobalja i otoka, kontinentalna Hrvatska – problematika vezana za način života na kontinentu, te primjer učestalosti nekih bolesti, stanja i organizacije zdravstvene zaštite vezano uz geografsku specifičnost države. Uz geografsku podijeljenost u Republici Hrvatskoj ističe se različitost u radu liječnika obiteljske medicine u gradskim i ruralnim područjima što također nije zastupljeno u člancima naših istraživača. Takve potencijale trebali bi iskoristiti naši istraživači te osvrnuti se u svojim istraživanjima više vezano za specifičnost podneblja gdje žive i rade. Može se istaknuti povećan broj članka vezanih uz temu ratnog stanja i poraća u vremenu Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj, te time vidimo zainteresiranost istraživača za aktualnu problematiku vezanu uz zdravstveno-socijalne odnose u društvu.

Većina istraživača se bavi problematikom koja je uočljiva u svjetskim trendovima pobola i smrtnosti¹⁵ i nije nađena značajna razlika između naših i svjetskih trendova u istraživanjima. Takve trendove možemo zamijetiti i vezane uz statistiku Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo o pobolu i smrtnosti¹⁶. Najviše zastupljene teme su KV bolesti, dijabetes, onkološke bolesti i ovisnosti uz naravno teme vezane direktno za obiteljsku medicinu, nastavu i organizaciju rada u obiteljskoj medicini. Zanimljivo je istaknuti da kronične plućne bolesti u istraživanjima ne zauzimaju svoje pravo mjesto nego su zapostavljene u odnosu na druge kronične bolesti. Istaknuto mjesto zauzima problematika farmakoterapije i problem boli.

U pojedinim godinama vidljiv je povećan broj radova vezan za određenu tematiku. To objašnjava tematska posvećenost kongresa određenoj tematici, a posljedično tome i sadržaju zbornika radova. Takva praksa prisutna je i u svijetu, a i na kongresima na međunarodnoj

razini. To se ne odnosi na izdanja MFC-a gdje imamo konstantnu raspodjelu široke tematike, tako da bi MFC mogli izdvojiti kao relevantnu i kontinuiranu publikaciju koja obuhvaća cjelokupnu problematiku rada u obiteljskoj medicini i u nastavi i edukaciji studenata i liječnika.

Obzirom na veliku širinu obiteljske medicine kao struke pojedini istraživači profilirali su se u određenim područjima od njihovog povećanog interesa. Pa tako pratimo ovisno od autora do autora veći broj radova s određenom tematikom. To jedino nije primijećeno u zbornicima DNOOM-a obzirom na praksu organizatora kongresa o „zadavanju tema“ gdje autori dobivaju određenu temu za predstavljanje, uz naravno slobodne teme. Također u zbornicima DNOOM-a ima više tematike vezane uz nastavu i edukaciju obzirom na cijeli koncept društva i politiku popularizacije nastave i edukacije i kontinuiranog cjeloživotnog obrazovanja. Dok se DNOOM bavi tematikom nastave, HDOD ima velik broj radova s tematikom organizacije i rada u ordinaciji obiteljske medicine obzirom da je njegov aspekt rada vezan uz rješavanje praktičnih problema u svakodnevnom radu liječnika obiteljske medicine u njegovoj ordinaciji gdje se uz stručne aspekte provlači i zakonska regulativa te suradnja s drugim sektorima u društvu. Vrlo zanimljivo je za istaknuti iako se svi dotiču organizacije i same problematike rada liječnika obiteljske medicine ne postoje radovi koji se bave s važnim aspektom rada, a to je regulacija privremene nesposobnosti za rad (bolovanja) iako je to oduvijek bila točka spoticanja i jedno od glavnih pitanja u praktičnom radu liječnika obiteljske medicine. Moguć uzrok tome je da se kroz prošlost u nekoliko navrata vođenje privremene nesposobnosti za rad selilo s jedne struke na drugu (s liječnika obiteljske/opće medicine na liječnike medicine rada i obrnuto), te učestale promjene zakonske regulative u vođenju privremene nesposobnosti za rad^{2,3,4}.

Obiteljska medicina skrbi za sve dobne skupine/populacije. Prema preraspodijeli u ukupnom pučanstvu Republike Hrvatske nalazimo 20,4% starijih od 65 godina dok je djece do 14 godina 14,4%¹⁶. Većina djece u PZZ je u skrbi specijalista pedijatar pa začuđuje veći broj radova o pedijatrijskoj populaciji od radova vezanih za gerijatrijsku populaciju obzirom da kompletnu skrb o starijima nosi liječnik obiteljske medicine dok pedijatrijske populacije ima izrazito malo (izuzev ruralnih područja gdje ne postoji pedijatar na nivou PZZ-a pa skrb o toj populaciji vodi liječnik obiteljske medicine).

U suradnji sa konzultantima/specijalistima na nivou sekundarne zdravstvene zaštite liječnik obiteljske medicine skrbi i o bolesnicima oboljelima od rijetkih i specifičnih bolesti. Takvih bolesnika nema puno, ali svaki liječnik obiteljske medicine u svojoj ordinaciji skrbi barem o jednom do dva takva pacijenta¹⁶. Veliku pomoć u radu s takvim pacijentima ima i

relevantna literatura. Nažalost u istraživanoj publicistici nema radova koji se bave takvim bolestima, a mogli bi pridonijeti edukaciji liječnika i rješavanju problema u svakodnevnom radu.

U ovom je istraživanju prikazan velik broj radova koji je publiciran u neindeksiranoj literaturi koja liječniku praktičaru koristi u edukativne svrhe. Time hrvatski istraživači slijede svjetski trend objavljivanja znanstvene publicistike iz obiteljske medicine u neindeksiranim časopisima¹⁷, a s namjerom što bolje edukacije i posljedično bolje skrbi za pacijente.

6. ZAKLJUČAK

U razdoblju od 1993. do 2015. godine hrvatska stručna publicistika iz obiteljske medicine bila je izrazito bogata. Prati se trend povećanja broja objavljenih radova od 17 radova objavljenih 1993. godine do 159 radova objavljenih 2015. godine. Udruga DNOOM ima najbrži porast broja radova te je u posljednjoj godini vodeća po broju objavljenih radova – 59 radova.

Od sveukupnog broja radova 64% radova ima više od jednog autora. Predvodnici u objavljivanju su profesori obiteljske medicine s Katedre Sveučilišta u Zagrebu i petero od njih se nalaze unutar prvih deset autora s najviše objavljenih radova. To pokazuje da su većina istraživanja i radova temeljenih na njima vođena u velikim sveučilišnim centrima dok su male sredine zapostavljene.

Po vrsti radova najviše je strukturiranih sažetaka te zauzimaju 2/3 od ukupnog broja radova.

Gledajući grane medicine najviše radova je iz obiteljske medicine i internističkih grana/područja iz kojih možemo izdvojiti kardiologiju kao vodeću granu.

U radovima su najčešće obrađivana tematika iz obiteljske medicine i organizacije rada, potom KV bolesti i dijabetes dok se rjeđa stanja/bolesti, a koja susrećemo u svakodnevnom radu liječnika obiteljske medicine, obrađuju u jako malom broju radova.

Objavljeni radovi obrađuju široku tematiku, a time potvrđuju da se liječnici obiteljske medicine u svakodnevnom radu u svojim ordinacijama susreću sa velikim rasponom problema sa stručne, organizacijske i administrativne strane.

7. SAŽETAK

Uvod: U svakoj znanstvenoj disciplini pa i u obiteljskoj medicini uz ostale segmente temelj je i znanstvena publicistika. Nositelji znanstvene aktivnosti su katedre za obiteljsku medicinu u sklopu medicinskih fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu. Istraživanja predvode profesori, ali i liječnici vanjski suradnici koji nisu predavači, te liječnici i profesori iz ostalih grana medicine.

Cilj istraživanja: Cilj rada je istražiti izvorišta, količinu i sadržaj stručne publicistike koja nije uvrštena u standardnu indeksaciju znanstvene i stručne medicinske publicistike iz područja obiteljske medicine u periodu od 1993. do 2015. godine.

Metode i materijali: Materijal za istraživanje su zbornici objavljenih radova na kongresima udruga obiteljske medicine - Hrvatske udružbe obiteljske medicine, Društva nastavnika opće/obiteljske medicine, Hrvatskog društva obiteljskih doktora i časopis *Medicina familiaris Croatica*. Prikupljeni podaci prikazati će se kronološki prema godinama i usporedno između navedenih izvora te usporediti dobivene podatke s podacima o objavljivanju i istraživanju iz područja obiteljske medicine u svijetu.

Rezultati: U proučavanom periodu od dvadeset dvije godine publicirano je 1707 radova. Od skromnih početaka 1993. godine sa samo 17 radova, 2015. godine dosegli smo najveći broj objava sa 159 radova. Iako najmlađa po starosti udruga DNOOM ima najbrži porast objavljenih publikacija te je trenutno vodeća po broju objavljenih radova u posljednjoj godini. Najzastupljenija je tematika vezana uz obiteljsku medicinu, zatim uz stanja vezana za internističke struke, potom kirurške te naposljetku uz edukaciju i nastavu mlađeg kadra. Najčešće obrađivana problematika vezana je usko specifično uz obiteljsku medicinu te organizaciju rada u ordinaciji obiteljske medicine, a potom slijedi problematika vezana uz kardiovaskularne bolesti i šećernu bolest te farmakoterapiju općenito.

Zaključak: Rezultati istraživanja pokazali su značajan porast broja publikacija iz godine u godinu, zastupljenost radova iz svih područja/grana medicine uz najzastupljeniju obiteljsku medicinu te raznoliku tematiku obrađenu u radovima.

8. SUMMARY

An overview of professional literature in family medicine from 1993. to 2015. year

Background: Like any other scientific discipline, family medicine is based, among other things, on scientific literature. The main hubs of scientific activity are departments of family medicine, with professors and physicians working as external associates.

The *aim* of this study is to investigate the sources, quantity and content of professional journalism not included in standard indexation of scientific and professional medical journalism in field of family medicine in the period from 1993 to 2015.

Methods: Research Papers are Proceedings of the Congresses of Family Medicine Associations - Croatian Family Medicine Association, Society of General / Family Medicine Teachers, Croatian Family Doctors Society and *Medicina familiaris Croatica*. The collected data will be presented chronologically by age and in parallel between the above sources. The obtained data will be compared with the data on publication and research in the field of family medicine in the world.

Results: In the period of twenty-two years, 1707 papers were published. From its humble beginnings in 1993 with only 17 papers, in 2015 we reached the highest number of publications with 159 papers. Although the youngest in terms of age, DNOOM has the fastest growth in published publications and is currently the leader in the number of published works in the last year. The most prevalent topics are family medicine topics, then the conditions related to the internist profession, then surgical, and finally the education and teaching of junior staff. The most frequently discussed issues are related specifically to family medicine and organization of work in the family medicine office, followed by cardiovascular and diabetes topics and pharmacotherapy in general.

Conclusion: The results of the research showed a significant increase in the number of publications through the years, the representation of papers from all medicine fields/branches with the most common family medicine and a variety of topics covered in the papers.

9. POPIS LITERATURE

1. Katić M, Švab I i sur. *Obiteljska medicina*. Zagreb: Alfa, 2013.
2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti i zdravstvenom osiguranju. *Narodne novine* 1980; 10-294
3. Zakon o zdravstvenoj zaštiti. *Narodne novine* 2018; 100
4. Zakon o zdravstvenom osiguranju. *Narodne novine* 2013; 80
5. Budak A i sur. *Obiteljska medicina*. 3. izd. Zagreb: Gandalf, 2000
6. Katić M, Budak A, Vrcić-Keglević M, Blažeković-Milaković S, Bergman- Marković B, Tiljak H, Lazić Đ, Cerovečki Nekić V, Petriček G, Ožvačić Z. Znanstvenoistraživački projekti katedre za obiteljsku medicinu - doprinos određenju opće/obiteljske medicine kao znanstvene discipline. *Liječnički vjesnik* 2002;124,Supp 2;32-36
7. Abdulmajeed AA, Ismail MA, Nour-Eldein H. Research publications in medical journals (1992-2013) by family medicine authors - suez canal university-egypt. *J Family Med Prim Care*. 2014 Oct-Dec;3(4):368-73
8. Vrcić Keglević M, Katić M, Lazić Đ, Tiljak H, Pavlov R, Hajdinjak Trstenjak V. Razvoj sposobnosti istraživanja tijekom specijalizacije iz obiteljske medicine. *Med Fam Croat* 2015;23(1):5-10.
9. Vrcić Keglević M, Tiljak H. Projekt specijalizacije iz obiteljske medicine: poslijediplomski specijalistički studij. *Med Fam Croat* 2015;23(2):54-60
10. Schneider A , Großmann N , Linde K . The development of general practice as an academic discipline in Germany - an analysis of research output between 2000 and 2010. *BMC Fam Pract*. 2012 Jun 15;13:58
11. Post RE, Weese TJ, Mainous AG 3rd, Weiss BD. Publication productivity by family medicine faculty: 1999 to 2009. *Fam Med*. 2012 May;44(5):312-7
12. Pshetizky Y, Tandeter H, Tabenkin H, Vinker S, Lahad A, Karkabi K, Kitai E, Hermoni D, Shvartzman P. Thirty years of family medicine publications in Israel (1975-2004): what, where, and how much? *J Am Board Fam Med*. 2009 Jan-Feb;22(1):57-61
13. Petrak J, Bozikov J. Journal publications from Zagreb University Medical School in 1995-1999. *Croat Med J*. 2003 Dec;44(6):681-9.
14. Wagner PJ, Hornsby JL, Talbert FS, Hobbs J, Brown GE, Kenrick J. Publication productivity in academic family medicine departments. *Fam Med*. 1994 Jun;26(6):366-9

15. WHO. World Health Statistics 2019.

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/324835/9789241565707-eng.pdf>

(pristupljeno 19.06.2020. godine)

16. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Hrvatski zdravstveno statistički ljetopis za 2018.g. Zagreb, 2019.

17. Ingram TG. A cross-sectional analysis of family medicine publications in the indexed medical literature. *Fam Med.* 1992 May-Jun;24(4):303-6

10. ŽIVOTOPIS

Rođena sam 19. travnja 1983. godine u Zagrebu gdje sam završila osnovnu i srednju školu općeg gimnazijskog smjera te osnovnu i srednju glazbenu školu teoretskog usmjerenja. Godine 2001. upisujem Medicinski fakultet u Zagrebu na kojem sam diplomirala 2008. godine i stekla zvanje doktora medicine. Nakon odrađenog pripravničkog staža i položenog državno-stručnog ispita 2010. godine zapošljam se u Domu zdravlja Zagreb Centar gdje radim do danas. Na specijalističko usavršavanje iz obiteljske medicine upućena sam 2013. godine koje uspješno završavam 2019. godine i stječem naslov specijalista obiteljske medicine. Od tada radim kao nositelj tima obiteljske medicine u ordinaciji obiteljske medicine u zdravstvenoj stanici Lučko. Akademske godine 2019/2020. postala sam vanjski suradnik Medicinskog fakulteta u Zagrebu Katedre za obiteljsku medicinu.

Udana sam i majka dvije djevojčice.